

เทคนิคในการสอนให้ลูกหัดฟัง : การเน้นเสียง

ดร.มลิวลัย ธรรมแสง

จากความจริงที่ว่าแม้ว่าหลังจากที่คนหูหนวกที่ได้รับการผ่าตัดฝังประสาทหูเทียม เพื่อให้สามารถรับฟังเสียงต่าง ๆ โดยเฉพาะเสียงพูดได้ใกล้เคียงกับคนที่มีการได้ยินปกติแล้วก็ตามในตอนแรกของการใช้เครื่องเขายังไม่ตอบสนองต่อเสียงพูดและยังพูดไม่ได้ เพราะผู้คนละเลยและคาดเดาว่าเมื่อคนหูหนวกได้ยินเสียงพูดอีกครั้งแล้วโดยเครื่องประสาทหูเทียมหรือเครื่องขยาย/เพิ่มเสียงประเภทอื่นแล้วนับแต่วันที่เขาใช้เครื่องประสาทหูเทียมเป็นต้นไป คนหูหนวกคนนั้นก็จะสามารถพูดได้และฟังการสนทนาโต้ตอบได้เข้าใจได้โดยอัตโนมัติ ซึ่งในความเป็นจริงถ้าคนหูหนวกไม่เคยมีภาษามาก่อน เช่น ไม่เคยพูด ไม่รู้จักภาษามาก่อนเด็กคนนั้นก็ยังคงพูดไม่ได้เหมือนเดิม แต่ถ้าเด็กได้รับการสอนให้เข้าใจในเสียงที่ได้ยินจากประสาทหูเทียมอย่างเป็นขั้นตอนถูกต้องแล้ว เด็กก็จะเรียนรู้เสียงต่าง ๆ และหันนำเสียงที่ได้ยินมาเชื่อมโยงกับสถานการณ์แวดล้อม สิ่งของ ตลอดจนบุคคล และสร้างความคิดรวบยอดต่อเสียงต่าง ๆ แล้วเกิดการเรียนรู้เข้าใจเสียงภาษา และนำไปสู่การพูดได้ในที่สุด ซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้จะต้องใช้เวลาเรียนรู้และฝึกฝนในการฟังเป็นสิ่งสำคัญ

ในการสอนให้ผู้เริ่มใช้ประสาทหูเทียมเรียนรู้ในการฟังเสียงนั้น นักวิชาการด้านการบำบัดการพูดโดยใช้การฟังทั้งหลายได้พัฒนาเทคนิควิธีสอนให้ฟังขึ้นมาใช้กันอย่างมากมาย เทคนิคการเน้นเสียงให้ได้ยินมากขึ้น (Acoustic Highlighting) เป็นเทคนิคหนึ่งที่นักบำบัดการพูดโดยใช้การฟังและพ่อแม่ของเด็กที่ใช้ประสาทหูเทียมนำมาใช้สอนและรายงานว่าเป็นประสิทธิผลดี (Judith Simser, pp.10-11)

เพราะเขาก็อาจไม่เข้าใจเสียงที่ได้ยิน และไม่รู้จักวิธีสื่อสารโดยการฟังและพูดมาก่อน ผู้คนที่ใกล้ชิดเขาหรือคนหูหนวกเองก็จะกล่าวโทษว่าเครื่องประสาทหูเทียมใช้ไม่ได้ผลทั้ง ๆ ที่ราคาสูงและการติดตั้งก็ต้องฝังไว้ในร่างกาย ฯลฯ

ความสับสนนี้ส่วนใหญ่เกิดจากการคาดหวังจากเครื่องมือ/อุปกรณ์แต่เพียงอย่างเดียวหรือการไม่ศึกษาข้อมูลให้ครบทุกด้านก่อนการตัดสินใจเลือกวิธีเพิ่มการได้ยินให้คนหูหนวก

ตัวอย่างของเทคนิคและลักษณะของการเน้นเสียงให้ได้ยินชัดมากขึ้น ในเด็กที่มีความสามารถในการฟัง 2 กลุ่ม กล่าวคือ กลุ่มที่เริ่มหัดฟังกับกลุ่มที่ฟังได้ดีแล้ว เช่น

เน้นเสียงให้ได้ยินชัดขึ้น (กลุ่มที่เริ่มหัดฟัง)	ค่อย ๆ เปลี่ยนเป็น	ลดการเน้นเสียงลง (กลุ่มที่ฟังได้ดีแล้ว)
ไม่มีเสียงรบกวน		มีเสียงรบกวนมากขึ้น
อยู่ห่างจากเครื่องช่วยฟัง หรือประสาทหูเทียม 6 นิ้ว		ค่อยเพิ่มระยะห่างให้มากขึ้น
ใช้ภาษาต่างๆ เช่น ใช้วลีสั้น ๆ		ประโยคที่ซับซ้อนขึ้น
ให้ฟังเสียงที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน (คำที่ประสมด้วยสระต่าง ๆ จังหวะหรือจำนวนพยางค์แตกต่างกัน)		เสียงที่แตกต่างกันไม่มาก (คำที่แตกต่างกันเพียงส่วนเดียวจังหวะเหมือนกัน)
เน้นเสียงที่สำคัญ		ไม่เน้นที่สำคัญ
เวลาเปล่งเสียงหรือพูดให้เน้นที่คำที่ต้องการให้ฟัง ไม่เน้นที่สำเนียง (เช่น คำบุพบท คำนำหน้า นามกาลกริยา คำสรรพนาม)		ไม่มีการเน้น
การวางตำแหน่งของคำที่ต้องการในประโยค : คำสุดท้ายของประโยค	กลางประโยค	ตอนต้นประโยค
ชุดปิด (คำที่มีตัวช่วยให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น : Closed Set)		ชุดเปิด (คำที่ไม่มีตัวช่วย คำที่ไม่อยู่ในบริบทของการสนทนา เช่น การถามนอกเรื่อง : Open Set)
ใช้การพูดที่ช้ากว่าปกติ		การพูดที่เป็นอัตราความเร็วปกติ
ใช้การพูดที่ระดับสูงต่ำและจังหวะที่แตกต่างอย่างชัดเจน (พูดคล้ายกับร้องเพลง)		การพูดที่เป็นจังหวะปกติ
พูดอย่างชัดถ้อยชัดคำ(ออกเสียงถูกต้องชัดเจน)		ใช้การพูดที่ไม่ค่อยชัดเจนนัก/ให้ฟังเสียงคนที่ไม่คุ้นเคย
การพูดซ้ำ ๆ		ไม่พูดซ้ำ

ดัดแปลงจาก Judith Simser : Creating Auditory Learning Environments for Children Who are Deaf or Hard of Hearing, 2009, pp. 10-11